

Llegendes de la Bruixa de Berengueres

Santa Maria d'Oló

Ubicació

Comarca:	Moianès
Lloc/Adreça:	Masia Les Berengueres. Sector nord-oest del terme municipal
Emplaçament	Carretera de servei paral·lela a l'Eix Transversal (BP-4313), al km. 22,1 camí NE uns 2 km
Alçada:	433

Coordenades:

Latitud:	41.89713
Longitud:	2.03923
UTM Est (X):	420303
UTM Nord (Y):	4638801

Classificació

Número de fitxa	08258-51
Àmbit:	Patrimoni immaterial
Tipologia	Tradició oral
Segle	XIX-XX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Llegendes publicades
Protecció	Inexistent
Accés	Obert
Ús actual:	Social
Titularitat	Pública
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dt., 10/12/2019 - 01:00

Descripció

Llegendes sobre una bruixa anomenada Berengueres, que habitava a la masia amb el mateix nom. Es tracta de versions adaptades localment d'alguns dels temes més freqüents en les llegendes sobre bruixes, com són la transformació en animals o la capacitat de donar mal d'ulls. Segons la tradició, les bruixes tenien afinitat amb determinats animals, de manera que podien transformar-se per exemple en gats, però també en galls o altres bèsties. També cavalcaven marrans o altres animals per recórrer llargues distàncies. Normalment el color dels gats és el negre, associat al maligne, però en aquest cas el color del gall és el blanc, que també té un simbolisme especial, ja que és el color iniciàtic o de la puresa.

Una de les històries atribuïdes a aquesta bruixa diu que el propietari de la masia d'Orriols, no gaire lluny de Berengueres, cada dia quan tancava les ovelles al corral es trobava un gall molt gros de color blanc que, tot fent batec d'ales, donava un gran espant al bestiar. Després li costava molt poder reconduir les ovelles altre cop al corral. Això li passava dos o tres dies per setmana, i el pobre home estava desesperat. El pastor va demanar ajuda a un veí seu, que va dir que sabia com resoldre el problema. El dimarts següent el noi es va presentar a casa del pastor amb una escopeta carregada amb bales beneïdes. En veure el gall li va disparar a les cames i aquest va desaparèixer. L'endemà els veïns de Berengueres es van trobar a la dona enllitada i amb una ferida de bala a la cama. D'aquesta manera la gent de les rodalies va descobrir que la dona que vivia a Berengueres era una bruixa.

Una altra història atribuïda a aquesta bruixa es refereix als seus poders per encomanar mal d'ulls. Es diu que la bruixa Berengueres anava sovint a Santa Maria d'Oló, perquè era el poble que tenia més a prop i on recollia les provisions per viure. Els habitants d'Oló quan la veien se n'allunyaven perquè deien que només de passar pel seu costat et podia encomanar qualsevol mal, sobretot a les criatures. Un dia es va trobar a una nena petita i la Berengueres li va posar la mà al damunt de l'espatlla i li va dir "Ets una nena molt maca però no tens gaire salut". L'endemà la nena va emmalaltir. A poc a poc, va deixar de menjar i els remeis que li donaven no li feien efecte. Quan estava ja molt feble la mare va explicar la situació a una veïna, que de seguida va pensar que estava embruixada. Li va preguntar si havia parlat amb la bruixa Berengueres, i la nena va contestar que no havia parlat amb ella, però que la Berengueres li havia dit aquells mots a l'oïda. Així la veïna va confirmar que la nena estava embruixada i patia mal d'ull. Per ajudar-la van fer venir el capellà i el mossèn va recitar oracions per desembruixar-la. A partir d'aleshores l'estat de la nena va millorar.

La fama de la bruixa era tanta que les autoritats van determinar tancar-la a la presó. El dia que la van anar a buscar, enfurismada, es va agafar a la xemeneia i per més que l'estiraven no hi havia manera de treure-la, fins al punt que la van haver de fer sortir amb el clemàstecs agafats a les mans.

Cal dir que aquestes llegendes pràcticament no es conserven vives en la memòria popular, ja que ni els propietaris de la masia Berengueres ni la gent del poble en general n'han sentit a parlar. Tanmateix, no deixen de ser sorprenents uns dibuixos que van aparèixer no fa gaire en unes obres practicades en aquesta masia. Es tracta d'uns galls marcats sobre la calç d'una paret i que tenien uns pals a sota. L'existència dels pals, però, sembla suggerir que la intenció dels dibuixos era més aviat tenir comptabilitzats els galls de la casa.

Observacions:

Aquestes llegendes s'han inclòs en una Ruta de les Bruixes de Santa Maria d'Oló, organitzada per l'empresa Colltur.

Informació oral facilitada per Roser Aimerich i Jaume Codina, de la masia de Berengueres

Bibliografia

TORRES SOCIATS, Jordi (2002). Bruixes a la Catalunya interior. Lluçanès, Osona, Bages, Moianès, Berguedà, Ed. Farell, Sant Vicenç de Castellet, p. 31-32, 33-34.

Web de l'Ajuntament de Santa Maria d'Oló: <https://www.olo.cat/154-a-olo-hi-ha-mes/histories-i-llegendes->

